

15 000 lapse ootused ja nende vanemate ootused

Epp Rebane

haridusministeeriumi üldhariduse osakonna juhataja

Täna alustab Eestis 211 000 üldhariduskooli õpilase seas kooliteed 15 590 esimese klassi last, nende hulgas ligi poolsada poissi rohkem kui tüdrukuid. Tõsiasi on, et kõikjale 687 kooli esimesi klasse ja õpilasi sel õppeaastal ei jätku. Neljas koolis ei lähe sel sügisel tarvis ühtki aabitsat.

Ja kui enamik lapsi leiab eest 30 klassikaaslase ringis, siis mitmes valdas ei tule nii palju õpilasi kokku isegi kolme kooli peale. Vähemalt 30 koolis on esimese klassi lapsi kõigest 1-5.

Kõik need lapsed tulevad kooli erineva ettevalmistusega, erinevast sotsiaalsest ja emotsionaalsest keskkonnast. Kõigil neil on oma soovid ja ettekujutused õppimisest, koolist, õpetajast ja kunagi kaugel-kaugel algavast tulevasesest tööst. Paljudele tundub nüüd veel üsna mõistlik korstnapühkija, koka, lenduri, baleriini või mõni muu amet.

Lapsevanematel on enamasti hoopis teistsugune ettekujutus: suutlikkus Eu-

roopas, ehk ka Ameerikas läbi lüüa. "Minu laps peab kindlasti lõpetama hästi keskkooli, minema ülikooli, õppima selgeks ühiskonnas kõrgelt hinnatud ameti – temast peab saama jurist, pankur, arst, riigiametnik, PR-inime-ne või poliitik."

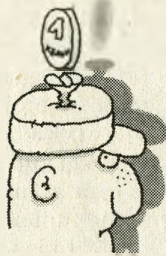
Laps tahab, et tema esime- ne õpetaja oleks

noor ja ilus, tark ja hea, mõistaks nalja ja annaks mõnedki riukad andeks. Missugune 16 000 õpetajast aga just talle satub? Niisugune, kes õpetada ja kasvatada oskab, kindlasti. Kõrg- või keskeriharidusega on ta 95% tõenäosusega, kui veel pole, siis parasjagu õpib, sest teisi enam ei tohi.

Noort õpetajat leida on juba raskem, selles asjas võis seitse aastat vanemal vennal-õel tunduvalt rohkem vedada. Koolides on üle 50-aastaseid õpetajaid 29%, 40-50-aastaseid 25% ja 30-40-aastaseid 34%. Ja neid igatsetud noori on kogu õpetajaskonnas vaid 12 %. Mõnes koolis rohkem, mõnes ei ühtki.

Hingelt noori õpetajaid on koolis aga palju-palju rohkem, nemad on ka targad ja head, mõistvad ja nutikad – ilusad inimesed. Meesõpetaja kohtamise tõenäosus on siiski vaid 3,2 %.

Meie 7-aastase lapse õppeaasta pikkus on 175 õppepäeva, mille vältel peetakse 525 õppetundi. Lapsevanemale, kes lapse tööle ja muredele kaasa elab, tundub koolikoormus suur. Samas on see Euroopaga võrreldes väike: Euroopa Liidu maade keskmised näitajad on 189 õppepäeva ja 743 õppetundi. Põhikooli lõpus on sama õppeaasta pikkuse juures Eestis 788 ja Euroopas 895 õppetundi.

Liiga palju koolitööd? Me ei ole valmis oma aastate pikku harjumuspärase koolistusteemi nii kergesti muutama. Kuigi näiteks õpilase ülekoormuse ja faktiteadmiste ületähtsustamise vastu on pea kõik (lapsed, õpetajad, lapsevanemad, ametnikud, tööandjad), on raske üksmeelele jõuda selles, kuidas tavapäraselt õpet sellest lähtuvalt

ümber hinnata. Teiste maade pikem õppeaeg tähendab ka näiteks igakuist või tihedamatki muuseumides käimise päeva, koduste ülesannete puudumist jpm. Teistsuguste numbrite taga on harilikult ka teistsugune sisu. Oma hoidmine ja Euroopas või Ameerikas toimetulek eeldavad uusi lahendusi, erinevate huvirühmade suuremat osalust üksteise suhtes.

Me kõik tahame vähemalt seda, et nende 15 590 lapse haridustee kujuneks niisuguseks, et nad oma eluga hästi toime tuleksid ja tööd leiaksid. Et me ei peaks arutlema, nagu praegu, kas neid lapsi, kes koolikohustust ei täida, on 2000 või 4000.

Ma ei tea, kas ja kui palju on Eestis 12 aasta pärast korstnapühkijaid tarvis, küll aga on üsna tõepärane, et vähemalt 60% inimestest töötab teeninduses – ehk kõik ei ole kindlasti praegu lastevanemate ettekujutletaval marjamaal. Meid on nii vähe, et kõiki täna kooliteed alustavaid lapsi on meile hädasti vaja. Laps on laps, ja annaks jumal meile mõistust, et ta kooli, elu ja vanemate taotluste hammasrataste vahele ei jääks.